

NOVICA

kmetijskih, obertnijskih in narodskih reči.

Izhajajo vsako sredo in saboto. Veljajo za celo leto po pošti 4 fl., sicer 3 fl.; za pol leta 2 fl. po pošti, sicer 1 fl. 30 kr.

Tečaj XII. V Ljubljani v saboto 29. julia 1854.

List 60.

Od gnojenja s slamo.

Po poljskih pridigah prof. dr. Stöckhardt-a.

3. Kakošna škoda za gnoj izvira gospodarju iz slabe klaje?

2. Kakoršna reja, takošen gnoj. Od slabo rejene živine pride tudi le slab gnoj. Oče kmetijstva Thaer govori od tega takole: „Ako se živini želodec le s tako klajo nabāše, ktera le malo redi in zraven tega se še teško razkroji v trebuhu, kakoršna je zgol slama brez kakega zelenja ali zernja, gré takošna klaja skor ravno taka od živine, kakor je va-njo prišla, in ima čisto malo živalskih primečkov, — od kod bi jih tudi dobila? saj suhi in medli život take živine nima nič od sebe dajati. Je scer že ta mervica živalskega, ki se je v želodcu in čevah primešala slami, zadosti, da slama potem hitreje sognjije, — al vse drugač močān je gnoj od take živine, ki je bila zmiraj s tečno klajo rejena ali celó pitana“.

O tem so si skušeni kmetovavci ene misli, in kar skušnja uči, poterjuje tudi kemijska preiskava. Slavni Boussingault je natanko preiskaval gnoj take krave, ki je bila s senom in krompirjem dobro rejena, zraven te pa gnoj druge krave, ki je le zgol slamo dobivala, — v gnoju perve krave je dobil v 100 funtih gnoja dva funta in pol gnjilca, — v gnoju druge krave pa le 1 funt in 9 lotov gnjilca, tedaj ravno na pol manj tiste stvari, v kateri je naj večja gnojna moč. Ravno tako razmero gnjilca je dobil pri preiskovanju scavnice perve in druge krave.

Očitno je tedaj iz vsega, da od živine, ki se le s slamo redi, pride slab gnoj, od slabega gnoja pa slab pridelk. Kdor tedaj ne privoši živini tečne piče, si sam sebi škodje, zakaj ne na to, da imamo kup gnoja, se opira dobro gleštanje naših njiv, ampak na to, da je gnoj močān, to je, da ima dosto gnojnih stvari (gnjilca) v sebi.

4. Ali je sama slama, ki jo gospodar pridelal, že zadosti, rodovitnost polja si ohraniti?

Kmetovavci tega djansko še niso poskuševali, tedaj se iz teh skušinj tudi ne more odgovor dati na to vprašanje? Kemijska preiskava pa, ktera je natanko zvedila, koliko je za oral zemlje gnojne moči potreba, in ki je primerjala gnojivnost mnogoverstnega gnoja (živinskega, guana, košene in ogeršične moke itd.), nam pové, da bi ne bilo zadosti, če bi tudi vsa slama, ki jo je gospodar z žitom pridelal, prišla na polje nazaj; rodovitnost polja bi se gotovo sčasoma zmanjšala, ako bi le s slamo gnojili, ker z edino slamo ne pride dovelj gnjilca, pa tudi ne fosforne kisline v zemljo, da bi dostojno to nadomestovala, kar ji je bilo izpito in vzeto po zernju v žitu, ki se je pridelalo na njivi.

5. Ali je slama, ali je živinski gnoj na vsako vižo potreben, da se polje rodovitno naredi in rodovitno ohrani?

Popolnoma gotovo zamoremo na to vprašanje odgovoriti, da ne; zakaj dosto izgledov in gotovih skušinj imamo, da se polje tudi brez slame in brez živinskega gnoja zamore rodovitno obdržati, če le na drugi poti dost tistih dvéh stvari dobiva, ki so rastlinam naj potrebniši in naj imenitniši živež, namreč: gnjilca (amoniaka) in pa fosfora (fosforne kisline). Naj polje ta dva gnojca dobiva ali po človeškem gnoju ali scavnici, ali po koščenih moki, ali po ogeršičnih prešah, ali pa po živinskem gnoju — to je zemlji vse eno, le to je potreba, da ju dobiva.

Vemo, da marsikdo se bo čudil in z glavo majal, to slišati, ker ni kaj tacega nikdar od svojih ljudi slišal, kterim je od nekda le živinski gnoj — pravi gnoj. Al taki sodijo gnoj po kupih, ne pa potem, kar je v gnoju tistega, ki daje še le gnoju moč in rodovitnost. Ta moč pa se najde v mnogoterih drugih stvaréh, ktere se, kakor je našim pridnim bravcem že znano, prištevajo k gnojnim stvarém.

Da je to resnica, da živinski gnoj ni neobhodno potreben, nam poterjujejo velike kmetijstva na Saksonskem, ktere gospodarijo celó brez vse živine. Oj! to ne more biti, bo marsikdo rekel. Pa je, mu odgovorimo, in kdor ne verjame, naj gré gledat na grajšine v Wohlo, v Lawalde, v Lehndorf, v Draždavo, v Bräunsdorf, v Schlieben, — tū bo vidil lepe polja brez živine v hlevih; gospodarji gnojijo le z gori imenovanim drugim gnojem. Naj gré po tem na druge grajšine v Lauterbach, Reichenbach, v Opice in v Hainsberg, — tū bo najdel le malo živine in polje dobro gnojeno in rodovitno. Ne pa, da bi kdo mislil, da zemlja v teh krajih je sama po sebi rodovitna, — ni res, zemlja je tū taka, kakor pri nas. Gnojé jo, in jo morajo gnojiti, pa ne z živinskim gnojem.

Al, prijatli, ne mislite, da bi s tem hotli spodriniti živinski gnoj — namen naš je le pokazati, da živinski gnoj ni neobhodno potreben za polje naše, in da tedaj, če nam tega zmanjka, se brez vse škode zamoremo pomagati z drugim, ki ga popolnoma dobro nadomestuje.

Kmetijske skušnje.

(Njivo prav globoko izorati tekne repi kaj dobro.) Neki kmetovavec na Francoskem, ki je za repo 2 čevlja globoko oral, je pridelal sila veliko in debele repe kakor nikdar poprej ne. On pravi, da se korenike v tako zrahljano zemljo lože globoke vrinejo in repa potem lože gosteje stoji.

(Polže v vertih pokončati) priporoča neki vertnar sledeče: Kjer je polžev dosti, naj se naj